

Biuletyn Informacyjny 5(39)/2013

Drodzy Czytelnicy,

Z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia

życzymy Państwu,

aby ten wspaniały czas upływał w rodzinnej atmosferze

i przyniósł wiele radości!

Pomyślnego Nowego 2014 Roku!

Dyrekcja CBMiM PAN

Redakcja Biuletynu

- *Nie czujemy się instytutem kategorii B*
- *Międzynarodowe Sympozjum „Postępy w Chemii Związków Heteroorganicznych”*
- *Międzynarodowe Sympozjum „Wybrane Problemy w Chemii Acyklicznych i Cyklicznych Związków Heteroorganicznych”*
- *Profesor Piet Herdewijn w Centrum*
- *Obrony prac doktorskich*

Pozwalam sobie przedstawić kilka swoich przemyśleń dotyczących przyznanej nam przez KEJN kategorii B. Uważam, że podobny w treści list mogliśmy jako Centrum, bądź gotowa go podpisać grupa pracowników, wysłać do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Piotr Kielbasiński

Nie czujemy się instytutem kategorii B

W związku z zakwalifikowaniem, w wyniku ewaluacji przeprowadzonej przez KEJN, naszego instytutu, Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN, do kategorii B, pozwalamy sobie zwrócić uwagę na szereg kryteriów, które w naszym odczuciu zostały niewłaściwie określone i doprowadziły do krzywdzącej nas oceny. Pragniemy zaznaczyć, że CBMiM PAN jest instytutem z ponad 40-letnim stażem, cieszącym się uznaniem międzynarodowym, mającym wśród swoich pracowników czterech członków rzeczywistych PAN o autorytecie światowym i mogącym się pochwalić wieloma osiągnięciami naukowymi.

Zanim przystąpimy do przedstawienia konkretnych zastrzeżeń, pragniemy wyrazić swoją opinię w sprawie ogólnych zasad ewaluacji. Przede wszystkim, ocena jakości instytucji naukowych i pojedynczych naukowców została sprowadzona do zdehumanizowanej punktacji, która próbuje przedstawić każde osiągnięcie w postaci pozornie obiektywnych liczb. Można bowiem mieć duże zastrzeżenia do ich względnej wartości, arbitralnie przypisywanej konkretnym osiągnięciom (o czym pisać będziemy w dalszej części wystąpienia). Nie jesteśmy pierwszymi, którzy zwracają uwagę na możliwość manipulowania tymi liczbami. W tym kontekście rzeczą absolutnie niezrozumiałą jest określanie kryteriów oceny z dołu, to jest po zakończeniu okresu będącego przedmiotem ewaluacji. Próby tłumaczenia, że w ten sposób zapobiega się dostosowywaniu własnej aktywności ocenianej instytucji do preferowanej punktacji, wydają się zupełnie nieuzasadnione. Przecież, żeby uciec się do porównania ze sportem, ten system przypomina sytuację, w której pozwolono grać na boisku drużynom piłki nożnej, aby dopiero po meczu poinformować je, że należało grać tylko do jednej bramki, a gole strzelone do drugiej są nieważne. W konkretnym przypadku bieżącej ewaluacji w ten sposób zachowano się w stosunku do zgłoszeń patentowych, które poprzednio punktowane były bardzo wysoko (co zachęcało do intensyfikacji starań w tym kierunku), a obecnie oceniane są na poziomie niższym niż najślabsze publikacje!

Z dużym zdziwieniem przyjęliśmy decyzję o sposobie tworzenia tzw. Grup Wspólnej Oceny. Znaleźliśmy się bowiem w grupie liczącej tylko pięć chemicznych instytutów PAN, bez uwzględnienia wspólnoty badań łączącej nas z wydziałami chemii uczelni wyższych. Jaki był cel tak dziwnego podziału? Wiele tych wydziałów, z którymi współpracujemy i które doskonale znamy, uzyskało kategorię A. Jesteśmy pewni, że porównanie z nimi pozwoliłoby nam uzyskać znacznie lepszą ocenę.

Dużo niejasności wiąże się w naszej ocenie z liczbą N. Jej wysoka wartość w przypadku naszego instytutu wiąże się z faktem, iż wszyscy nasi doktoranci są u nas zatrudnieni na etatach naukowych (asystenci), bądź badawczo-technicznych. Mimo, że mają oni status uczestników Studium Doktoranckiego, z wszystkimi wynikającym z niego obowiązkami, takimi jak uczestnictwo w wykładach i zdawanie egzaminów dających im ostatecznie odpowiednią ocenę (punkty ECTS), traktowani są jak etatowi pracownicy. Wynika to z naszego przekonania, że młodych ludzi w wieku 24-30 lat nie wolno zostawić bez zabezpieczeń socjalnych i pozbawić stażu liczącego się do przyszłej emerytury. Zdajemy sobie sprawę z uwarunkowań będących skutkiem bezkrytycznego przyjęcia przez Polskę tzw. systemu bolońskiego, m.in. definiującego studium doktoranckie jako trzeci etap kształcenia uniwersyteckiego, a który to system, według naszej wiedzy, jest przez wiele uczelni uważany za nieszczęsny. Oczywiście nie mamy nadziei na jego odrzucenie, natomiast chcielibyśmy zwrócić uwagę na fakt, iż nie można traktować doktorantów jako osoby nieuczestniczące (czytaj: nieistniejące) w badaniach, co prawdopodobnie uczyniły wszystkie, poza naszą, oceniane instytucje naukowe. Pominięcie doktorantów przy wykazywaniu osób zaangażowanych w pracę naukową można potraktować jako nieuczciwość. Nikt nie zaprzeczy bowiem, że to doktoranci są głównymi „producentami” wyników (przynajmniej w dziedzinie nauk ścisłych) i, co za tym idzie,

współautorami publikacji. Uważamy więc, że należy znaleźć sposób odpowiedniego uwzględniania uczestników studiów doktoranckich w liczbie N, a na dzisiaj wziąć pod uwagę naszą wyjątkową sytuację, w której karani jesteśmy za uczciwe i ludzkie podejście do młodych naukowców. Pozwalamy sobie przypomnieć, że głośnym propagandowym hasłem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego jest właśnie promowanie młodych pracowników nauki!

Kryterium „Osiągnięcia naukowe i twórcze” bierze pod uwagę liczbę i wartość publikacji naukowych w oparciu o punktację czasopism przyjętą przez MNiSzW. Pomijając już niezbyt zrozumiałe „spłaszczenie” teje punktacji, niemające uzasadnienia wartością IF czasopism, zdziwienie budzi potraktowanie (w dziedzinie nauk ścisłych) monografii i rozdziałów monograficznych w książkach. Ich ocena (5 punktów za rozdział w książce zagranicznej i 4 punkty za rozdział w książce polskiej!) czyni z nich dorobek niemal bezwartościowy. Wystarczy bowiem porównać liczbę punktów przyznawaną za rozdział w książce z liczbą punktów, jaką można uzyskać za ten sam tekst opublikowany jako artykuł przeglądowy w jakimkolwiek czasopiśmie naukowym (od 15 do 50 punktów). A przecież w większości przypadków pisane przez nas rozdziały powstawały na zaproszenie edytorów, uznających naszą kompetencję w określonych dziedzinach, i ukazywały się w książkach publikowanych przez największe światowe firmy wydawnicze (Elsevier, Springer, J. Wiley, G. Thieme) oraz w ramach liczących się serii wydawniczych („Science of Synthesis”, „Patai’s Chemistry of Functional Groups”, „Polymer Science: a Comprehensive Reference”, „Advances in Computational Chemistry” i inne). Ich zasięg i oddziaływanie są nie mniejsze niż publikacji zamieszczonych w popularnych czasopismach naukowych. Uważamy więc, że ranga tego typu pozycji powinna być doceniona, a punktacja za nie wyraźnie podwyższona, co pozwoliłoby znacznie poprawić ocenę dorobku CBMiM PAN.

Według naszej opinii również ocena uzyskanych grantów jest wyraźnie zaniżona. W świetle polityki MNiSzW, polegającej na sukcesywnym obniżaniu finansowania statutowego jednostek, umiejętność zdobywania funduszy na badania poprzez odpowiednie granty powinna być szczególnie doceniana. W tym kontekście wysoki współczynnik sukcesu CBMiM w uzyskiwaniu grantów MNiSzW i NCN oraz realizacja w CBMiM grantów Unii Europejskiej (POIG) o wysokiej wartości powinny znacznie wpłynąć na pozytywną ocenę naszego instytutu.

Przedstawiając powyższe uwagi i wyjaśnienia uważamy, że właściwe byłoby rozważenie możliwości przeprowadzenia ponownej ewaluacji osiągnięć naszego instytutu.

XVI International Symposium „Advanced in the Chemistry of Heteroorganic Compounds” Łódź, November 15, 2013

15 listopada 2013 obradowało w Łodzi kolejne, już XVI Międzynarodowe Sympozjum „Advances in the Chemistry of Heteroorganic Compounds”. To coroczne spotkanie polskich chemików organików prowadzących badania nad szeroko zdefiniowaną chemią heteroatomów organizowane jest od roku 1998 na terenie Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN w Łodzi. Jego współorganizatorami są od początku Sekcja Chemii Heteroorganicznej PTChem oraz CBMiM PAN. Od kilku lat w jego organizacji uczestniczy również Katedra Chemii Organicznej i Stosowanej z Wydziału Chemii UŁ. Tegoroczne spotkanie zostało zadekowane prof. dr. hab. Piotrowi Kielbasińskiemu, przewodniczącemu Sekcji Chemii Heteroorganicznej PTChem i wieloletniemu członkowi Komitetu Organizacyjnego tej serii spotkań, z okazji 65 rocznicy urodzin.

W programie tegorocznego Sympozjum znalazła się seria sześciu 45-cio minutowych wykładów plenarnych uzupełniona sesją plakatową i okolicznościowym wprowadzeniem poświęconym osobie prof. P. Kielbasińskiego. W trakcie tego wprowadzenia, piszący te słowa, przedstawił sylwetkę Jubilata i Jego naukową karierę, natomiast Dyrektor CBMiM PAN w Łodzi, prof. dr hab. Stanisław Słomkowski odczytał list gratulacyjny Dyrekcji Centrum, a prof. dr hab. Tomasz Janecki, z-ca Dyrektora Instytutu Chemii Organicznej na Wydziale Chemicznym Politechniki Łódzkiej, przekazał list gratulacyjny Dyrektora Instytutu i kolegów pracujących w Instytucie.

Prof. T. Janecki wręcza Jubilatowi list gratulacyjny

Po zakończeniu części okolicznościowej rozpoczęły się obrady Sympozjum, które zostały podzielone na 3 sesje referatowe i sesję plakatową. Obradami sesji wykładowych kierowali kolejno: prof. dr hab. Marian Mikołajczyk, prof. dr hab. Henryk Krawczyk i prof. dr hab. G. Młostoń. W trakcie tych trzech sesji wykłady wygłosili kolejno (tytuły zaprezentowanych referatów są podane w nawiasach): prof. Janusz Rachoń z Katedry Chemii Organicznej PG (*Dithiophosphoric acid and its selenium analogues in the synthesis of sulfur and selenium compounds*); prof. Hans – Ulrich Reissig z Freie Universität w Berlinie (*Synthesis of heterocycles with alkoxyallenes*); prof. Toshiaki Murai z Gifu University w Japonii (*Optically active phosphoroselenoic acid derivatives bearing a 1,1-bi-2-naphthyl group as new chiral molecular tools*); prof. Christian V. Stevens z Gent University w Belgii (*Exploiting continuous flow opportunities for scale-up*); prof. Christian Müller z Instytutu Chemii i Biochemii, Freie Universität w Berlinie (*Recent developments in the chemistry of low-coordinated phosphorus compounds*); prof. Valerij A. Nikolaev z St. Petersburg State University w St. Petersburgu (*Fluorinated diazodiketones – unexplored area in the chemistry of aliphatic diazo compounds*). Wszystkie wykłady były poświęcone omówieniu badań prowadzonych w ostatnich latach w zespołach Wykładowców.

Sala obrad, na zdjęciu w głębi przemawia prof. Ch. Müller, na pierwszym planie od lewej: prof. V. A. Nikolaev, prof. T. Murai i prof. H.-U. Reissig

W przerwie pomiędzy drugą a trzecią sesją wykładową przeprowadzona została sesja plakatowa. W czasie jej trwania mieliśmy możliwość zapoznania się z wynikami badań prowadzonych aktualnie w zespołach uczestników Sympozjum zaprezentowanych na 130 plakatach.

Po wszystkich wykładach plenarnych i w trakcie sesji plakatowej odbyły się interesujące dyskusje, których czas musiał być ograniczony ze względu na konieczność zrealizowania pełnego programu Sympozjum w zaplanowanym czasie.

Sprawną organizacją Sympozjum, które zgromadziło po raz kolejny rekordową liczbę zarejestrowanych uczestników (ponad 150 osób), była możliwa dzięki wysiłkowi osób z Komitetu Organizacyjnego w którym poza autorem sprawozdania pracowali: dr B. Bujnicki, mgr T. Cierpień, dr J. Krysiak, dr P. Łyżwa, prof. W. H. Midura, prof. G. Młostoń, dr A. Zając oraz pani A. Stefańska.

Tradycyjne zorganizowanie Sympozjum bez pobierania opłaty konferencyjnej było możliwe dzięki materialnemu wsparciu jaki Komitet Organizacyjny uzyskał od Dyrekcji CBMiM PAN w Łodzi, władz rektorskich Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Kierownika Katedry Chemii Organicznej i Stosowanej na Wydziale Chemii UŁ oraz firm WITKO i TriMen Chemicals S.A. Profesjonalne przygotowanie materiałów konferencyjnych oraz bezproblemowy przebieg części socjalnej Sympozjum (przerwa kawowa, lunch) były natomiast zasługą Pań z pracowni kserograficznej CBMiM i bufetu pracowniczego CBMiM PAN.

Józef Drabowicz

XIII International Symposium on Selected Problem of Chemistry of Acyclic and Cyclic Heteroorganic Compounds” Częstochowa, November 14, 2013

14 listopada 2013 roku w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie (AJD) odbyło się 13. Międzynarodowe Sympozjum „Selected Problems of Chemistry of Acyclic and Cyclic Heteroorganic Compounds”. To coroczne Sympozjum poświęcone prezentacji badań nad chemią wybranych grup acyklicznych i cyklicznych połączeń heteroorganicznych organizowane jest od roku 2001 przez Sekcję Chemii Heteroorganicznej PTChem i Częstochowski Oddział PTChem przy współpracy z AJD w Częstochowie oraz Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN w Łodzi. Program tegorocznego Sympozjum obejmował sześć 45-cio minutowych wykładów plenarnych. Tytuły wykładów wygłoszonych przez profesorów: Janusza Rachonia (PG), Hansa-Urlicha Reissiga (*Freie Universität Berlin*), Christiana Mullera (*Freie Universität Berlin*), Valerija N. Nikolajeva (*State Petersburg University*) i Christiana V. Stevensa (*Gent Unieversity*) zostały przedstawione w sprawozdaniu z obrad XVI International Symposium „Advances in the Chemistry of Heteroorganic Compounds” Łódź, November 15, 2013 (zob. tekst powyżej). Natomiast prof. Toshiaki Murai (*Gifu University, Japonia*) wygłosił wykład zatytułowany „Thiocarbonyl compounds with nitrogen- and oxygen-containing substituents: key species for new reactions and functional molecules”

Tegoroczne Sympozjum zgromadziło około 50-cio osobową grupę uczestników. Byli wśród nich słuchacze pierwszego roku Studium Doktoranckiego Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego AJD, które rozpoczęło swoją działalność w dniu 1 października 2013 r.

Zorganizowanie Sympozjum bez pobierania opłaty rejestracyjnej było możliwe dzięki uzyskaniu przez Komitet Organizacyjny wsparcia ze strony władz rektorskich AJD oraz władz dziekańskich Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego AJD.

Józef Drabowicz

Profesor Piet Herdewijn w Centrum

Na zaproszenie prof. S. Słomkowskiego i prof. B. Nawrot w dniach 16-18 listopada 2013 r. gościem naszego Centrum był prof. dr Piet Herdewijn z *Catholic University* w Leuven w Belgii.

Profesor Herdewijn otrzymał stopień doktora nauk chemicznych w 1981 r. po przedstawieniu dysertacji zatytułowanej „*Synthesis of carbocyclic analogues of β -lactam antibiotics*”. Po habilitacji w 1990 r. objął stanowisko „Associate Professor” w *State University* w Ghent oraz w *Institute of Pharmaceutical Sciences, Catholic University* w Leuven. W 1993 r. objął stanowisko „Full Professor” na uczelni w Leuven, a od 2011 r. jest także profesorem w *Université d'Evry Val d'Essonne, Paris-Sud*. O randze jego dokonania najlepiej świadczy fakt, iż w ciągu ostatnich 3 lat

opublikował jedną pracę w Science, 3 prace w Angewandte Chemie (Int. Ed.) oraz 5 prac w Nucleic Acids Research, czyli w czasopismach o najwyższej światowej randze.

Najważniejszym wydarzeniem tej wizyty był wykład wygłoszony w dniu 18 listopada na posiedzeniu Komisji ds. Współdziałania Nauk Chemiczno-Biologiczno-Medycznych PAN, a zatytułowany „*Nucleic Acids Chemistry and Synthetic Biology*”. Wykład był poświęcony niezwykle trudnemu i ambitnemu projektowi, którego celem (w największym skrócie) jest skonstruowanie analogów oligonukleotydów i specyficznie zmutowanych białek, razem tworzących nowy „żyjący” system biologiczny mogący „równolegle” współistnieć w komórkach organizmów żywych.

Rozmowa po wykładzie prof. P. Herdewijna

Podczas pobytu w Centrum nasz Gość spędził poniedziałkowe popołudnie w Zakładzie Chemii Bioorganicznej prowadząc dyskusje naukowe z profesorami i adiunktami Zakładu. „Wieść gminna” niesie, że prof. P. Herdewijna jest bardzo poważnym kandydatem do zostania członkiem International Advisory Board naszego Centrum. Biorąc pod uwagę Jego znakomity dorobek naukowy należy trzymać kciuki, aby ta nominacja stała się faktem ku pożytkowi naszego Instytutu.

Piotr Guga

29 listopada odbyły się obrony prac doktorskich

mgr Katarzyny Sylwii Kulik

„Amidofosforanowe i amidotiofosforanowe pochodne nukleozydów - synteza i reaktywność”

Promotor: dr hab. Janina Baraniak

Recenzenci: prof. dr hab. Józef Drabowicz

prof. dr hab. Andrzej Okruszek
(*PL, Wydział Biotechnologii i Nauk o Żywności*)

mgr. inż. Piotra Marka Pospiecha

„Badania układów katalitycznych na nośnikach polisiloksanowych”

Promotor: prof. dr hab. Marek Cypryk

Recenzenci: prof. dr hab. Włodzimierz Stańczyk

prof. dr hab. Hieronim Maciejewski
(*UAM, Wydział Chemii*)